

Het Boek van het Licht

Het boek van het Licht

Een vertelling over de uitleg van kaballa vanuit tora en traditie

Door: drs. Jacob N. de Leeuwe

Voor mijn vader: Owi Mouri Hechower Rabbi Chaim Jitschak ben Jaákov

Inleiding	Kabbala vroeger en in deze tijd, de zoektocht van de mens
Hoofdstuk 1	Van de tora en traditie
Hoofdstuk 2 mishna en talmoed	De geloofsprincipes, de tora,
Hoofdstuk 3	Kabbalistische litteratuur
Hoofdstuk 4	De mens naar Gods evenbeeld geschapen
Hoofdstuk 5	De tora en de schepping
Hoofdstuk 6	Van voor de oerschepping
Hoofdstuk 7	Tzimtzum: Gods schijnbare terugtrekking
Hoofdstuk 8	Kabbala en kwantummechanica, iets uit Niets: Yesh meAyin
Hoofdstuk 9	10 Dimensies, sferen en sefirot, de Goddelijke attributen, de wereld op basis van het Gods Rechtvaardigheid
Hoofdstuk 10	Het breken der Lichtschalen

Hoofdstuk	11	Tohu waBohu, Chaos en Vormloosheid
Hoofdstuk	12	De partsufiem, de relaties der Goddelijke attributen
Hoofdstuk	11	Licht en duisternis, de vermenging, de lichtsporen
Hoofdstuk	12	Vermenging van licht en duisternis
Hoofdstuk	13	De wereld en de Shabbat
Hoofdstuk	14	De wereld van goed en kwaad, de vrije keuze
Hoofdstuk	15	De verdrijving uit het paradijs
Hoofdstuk	16	De betekenis van het licht in de wereld van het jodendom
Hoofdstuk	17	God sprak
Hoofdstuk	18	De orde der Sefirot
Hoofdstuk	19	De universa
Hoofdstuk	20	De bewoners der werelden en hun functies
Hoofdstuk	21	De letters en hun betekenis
Hoofdstuk	22	Ein Sof, Or ein Sof : Het Eindeloze, het Licht van de Eindeloze
Hoofdstuk	23	Keter, Kroon
Hoofdstuk	24	Chochma, Wijsheid
Hoofdstuk	25	Bina, Inzicht

Hoofdstuk	26	Daát, Kennis
Hoofdstuk	27	Chesed, Liefde
Hoofdstuk	28	Gevura, Heldendom
Hoofdstuk	29	Tiferet, Schoonheid
Hoofdstuk	30	Netzach, Overwinning
Hoofdstuk	31	Hod, Pracht
Hoofdstuk	32	Yesod, Fundament
Hoofdstuk	33	Malchoet, Koningschap
Hoofdstuk	34	De priesterzegen
Hoofdstuk	35	De kracht van de Godsnaam
Hoofdstuk	36	De opdracht van de mens
Hoofdstuk	37	Het gebed
Hoofdstuk	38	De mitswot
Hoofdstuk	39	Sjema Jisraeel
Hoofdstuk	40	De Yichud, de eenwording met God
Hoofdstuk	41	De wegen van de Yichud
Hoofdstuk	42	De kracht der letters en getallen
Hoofdstuk	43	Amuletten
Hoofdstuk	44	Mezoeza, Tefillien, Tsitsiet
Hoofdstuk	45	Het mikve, het rituele bad
Hoofdstuk	46	De nieuwe mens
Hoofdstuk	47	De nieuwe wereld

Hoofdstuk	48	De dagen van de Mashiach
Hoofdstuk	49	De poorten der wijsheid
Hoofdstuk	50	Het beloofde land

Inleiding

We leven in een eeuw van versnelling, letterlijk en figuurlijk. Hebt u al eens gekeken naar een bandrecorder of videorecorder die nadat hij is gespeeld wordt teruggedraaid? Het zal u opvallen dat hoe dichterbij het einde komt, hoe sneller het draaien geschiedt en hoe vlugger is het afgelopen. Afgezien van het feit dat dit ook zo is en het geen optische illusie is, lijkt het alsof de tijd sneller gaat. Als de tijd een meetlint was, waarop zoals bij een meetlint alle centimeters ieder op zich zijn aangegeven en dit meetlint voor onze ogen gehouden wordt en vervolgens snel weggedraaid dan proberen we nog ieder cijfer afzonderlijk te volgen, maar al snel geven we het op: het gaat te snel.

Zo is het ook in ons dagelijkse leven: we proberen ieder voor zich iedere belangrijke of zelfs onbelangrijke gebeurtenis in ons leven vast te houden, soms willen we wanhopig onze handen uitstrekken naar het ongrijpbare van de tijd en van het mysterie van de voortsnellende geschiedenis.

Ons leven is alweer verleden tijd op het moment dat we ons dit realiseren en nog groter is het raadsel als we dit vervolgens trachten vast te leggen omdat iedere vastlegging eerder een vertekening is van het echt gebeurde.

Hoeveel interpretaties bestaan er soms niet aan schijnbaar eenvoudige gebeurtenissen of feiten. Een ieder beleeft alles op een andere manier. Er is geen eenvormigheid qua tijdsbeleving ook al beslaat de feitelijke gebeurtenis voor ieder van ons een zelfde feit of tijdvak.

Mogelijk is er in onze hersenen een tijdsvertraging ingebouwd: toen we jong waren scheen de tijd eindeloos lang te duren en was alles heel erg groot. Zo herinneren we ons ouderlijk huis nog als een geweldig paleis waarin we ons konden verstoppen en waarin we met onze vriendjes het verstoppertjes spel speelden. Onze ouders en oudere broers en zusters waren groot en onze jeugd en volwassenwording scheen eindeloos te duren zeker in relatie tot de tijd waarin het leven zich nu afspeelt.

Hoe klein is het huis van onze jeugd geworden, en het lijkt wel of onze ouders, broers en zusters kleiner zijn geworden in verhouding tot de grootte vergeleken met de naïviteit van onze kindertijd.

En niet te vergeten hoe klein waren wijzelf en hoe sprookjesachtig was onze vroegere jeugd en droomwereld? We leven ook in het zogenaamde informatietijdperk, waarin alles wat we willen weten voor het grijpen ligt of zelfs ongewild wordt aangeboden via allerlei media. Hoe meer we weten of weten kunnen hoe meer komen we tot het besef dat we überhaupt zo weinig weten en dat we machteloos schrijnen tegen deze enorme overaanbod aan informatie die dagelijks op ons afkomt. De snelheid en hoeveelheid waarmee informatie ons bereikt of waarmee we informatie willen verzamelen is bijna omgekeerd evenredig aan ons vermogen om die informatie te ordenen, te verwerken en logisch te maken en dus te onthouden. Onze machteloosheid neemt alleen maar toe.

Is het een wonder dat de hedendaagse mens een rustpunt zoekt te midden van de voort gierende versnelling van de tijd met zijn miljarden tera bytes aan informatie over welk onderwerp dan ook die op ons afkomt?

Als we de leeftijd van 50 gepasseerd zijn en de gebruikelijke midlifecrisis zich aandient en de nodige slachtoffers maakt in onze omgeving en we daarna nog alleen maar moedeloos bij de brokstukken neerzitten en ons voelen als de profeet Jirmejahoe op de puinhopen van Jeruzalem in het schilderij van Rembrand, komen we ineens tot het gruwelijke besef dat we mogelijk dingen hebben gepresteerd en kinderen op de wereld hebben gezet en relaties hebben gehad en verbroken liefdes hebben gekend en haat hebben geoogst en gezaaid, maar waartoe heeft dit alles gediend en waar zijn we uiteindelijk gekomen en zijn we ook eigenlijk verder op onze weg gekomen? En wat was onze weg dan wel?

Velen van ons zoeken hun toevlucht in deze materiele wereld waar hebben belangrijker is dan zijn. Andere zoeken hun heil in allerlei vormen van therapieën waarin de mens nader tot zichzelf gebracht wordt en waarin hij de signalen van zijn lichaam leert herkennen en waarin hij de ziektes die hij gekregen heeft mogelijk kan overwinnen.

We worden overvallen door ongelukken juist op het moment dat het niet uitkomt, we worden ziek juist als we er geen tijd voor hebben en we worden ontslagen net als we werk nodig hebben. We breken onze studie of

dagelijkse bezigheden af omdat we iets anders willen maar we weten niet wat omdat we ons zelf zijn kwijtgeraakt.

De sabbatical leave, een oude traditie met betrekking tot de landbouw in het land Israël uit de Bijbel stamt, komt uit De Verenigde Staten overwaaien. Na de midlifecrises, na onze escapades van de vroege onbezonnenheid is het tijd dat we er eens uit gaan. Als we ons dit financieel kunnen veroorloven, nemen we afscheid van ons gezin of nemen we het gezin mee en trekken naar Canada, Australië of de Verenigde Staten om andere horizons te verkennen.

Uiteindelijk komen we weer moe en niet voldaan terug. Onze geest is niet vernieuwd, onze horizon is niet verruimd en de antwoorden op de vragen zijn alleen maar omgezet in meer vragen en minder antwoorden en uiteindelijk meer ontevredenheid met het leven dat we leiden in een wereld die steeds verder van ons afstaat.

We luisteren naar muziek die ons steeds vreemder is en we kijken naar beelden op straat en op beeldbuizen die steeds brutaler en opdringeriger zijn: ook daar vinden we geen antwoorden op al onze levensvragen.

Dan slaat de depressie toe: we zien het niet meer zitten. Als we ziek zijn laten we ons volstoppen aan medicijnen door een arts die eigenlijk niet naar ons luistert noch onze signalen van ziek juist interpreteert juist omdat hij niet geleerd heeft deze te herkennen. Hij of zij reageert vanuit de techniek, vanuit zijn kwaliteitsdenkbeelden die hem zijn opgelegd door de beroepsgroep. Hij stelt een waarschijnlijkheidsdiagnose vanuit het gemeenschappelijke denkkader van de beroepsgroep, maar helpt hij ons?

En als we dan eindelijk moe van onze reis uitgeput in onze persoonlijke woestijn verzanden en uitgedroogd neerstorten in de leegte der onmacht en uiteindelijk besluiten om maar iets structureels aan onze problemen te doen, dan lijkt vaak het noodlot toe te slaan in de vorm van ziekte, ontslag of veel erger.

We zijn soms vergeten dat er andere manieren waren om tot onszelf te komen; we kennen de weg naar onszelf niet meer. We hebben behoefte aan iets anders dat een richtsnoer voor ons geestelijk welzijn kan zijn en ons rust geeft en ons laat terugkeren naar wat we eigenlijk willen of belangrijker naar wat en wie we eigenlijk willen zijn.

Dan is het moment aangebroken om terug te keren naar de dagen van vroeger en onze jeugd te aanschouwen en onze ouders die er misschien nog voor ons zijn te vragen naar de dagen van vroeger. Maar als die er niet meer zijn of wij al zover van hen zijn weggeleden dat echt contact niet meer mogelijk is omdat zij het toch niet meer begrijpen en het naar onze mening ook nooit begrepen hebben, dan voelen we ons pas echt eenzaam.

Op dat moment aangekomen is het misschien goed om uzelf wat tijd te gunnen en even op een ogenblik van rust plaats te nemen. Bekijk de wereld om u heen in verbazing en beschouw uzelf nog steeds in verbazing. Ondanks alles hebt u het nog overleefd!

Als u dan dit boekje gaat lezen komt u in een andere wereld terecht die u misschien eerst heel vreemd overkomt temeer daar er termen in voor komen waar u mogelijk nog nooit van gehoord heeft of die u vreemd zijn. God? Nooit iets van gemerkt! Daar geloven we toch niet in! Nee, dat hoeft u ook niet van dit boek, maar probeer er eens mee te werken op een andere manier dan werken in uw werk maar in uw echte werk, namelijk uw leven.

Ja, Godzijdank bent u atheïst en doet u niet mee aan die naïevelingen die kennelijk God of erger nog godsdienst nodig hebben of zich geborgen voelen in een enge groep van fanatiekelingen of in elite groep van modieus geklede op uiterlijk gerichte mannen en vrouwen die voor hun sociaal gevoel naar een religieuze happening gaan als ware het een society feest.

Ik kom er alleen wel, hoor ik u zeggen.

Het is maar de vraag of u en waar u wilt komen en of het überhaupt nodig is nu te gaan zonder dat u weet waarvoor u komt en wat u er moet halen of brengen.

Heeft u de weg naar uzelf gevonden? Hebt u ooit eens een schietgebedje verricht en aan wie dan wel? Trouwens bent u er wel mee opgeschoten?

Ik heb dit boekje geschreven als een wegwijzer in eerste instantie voor mijzelf, mijn gezin, mijn kinderen en naaste omgeving. Mogelijk is dit boekje nuttig voor anderen als kleine wegwijzer.

Mogelijk biedt het u enige houvast niet zo zeer om uw weg terug te vinden _ want ik hoop niet dat uw spoorboekje door uw levensreis niet klopt _ als wel als middel om te zien hoe anderen hun weg vinden en mogelijk kunt u ook de vruchten ervan plukken.

Dit boekje vormt hopelijk voor u een klein lampje waarmee u mogelijk uw levensweg kunt verlichten. Het is uw keuze om verder te lezen en bedenk dat u overal lampjes kunt kopen, de ene duurder dan de andere. Maar het gaat uiteindelijk maar om 1 ding: dat u kunt zien!

Dit boekje gaat over kabbala, een nieuwe trend in deze tijd maar een oeroude joodse bron van levenswijsheid waarvan ik u toewens dat de kennis en liefde die uit dit Goddelijke mysterie voortvloeit naar de hele wereld, ook uw levensweg mag verlichten.

Leeuwarden

25 november 2005

Hoofdstuk 1

Van Tora en traditie -

*“De Tora is ons door Mozes, onze leraar opgedragen als erfdeel voor de
gemeenschap van Jacob” תורה צוה-לנו, מנשה: מורשה, קהלת יעקב*

Het is dit vers uit de Tora dat jonge joodse kinderen van hun moeder met de paplepel ingegoten krijgen en dat ze ieder ochtend bij hun ochtendgebedje moeten zeggen. Iedere gelovige jood weet dat God de Tora gegeven heeft en aan Mozes, de leraar van het joodse volk heeft opgedragen deze tot praktijk te brengen. Aan het eind van zijn leven houdt Mozes als de kinderen Israëls bij het joodse land zijn aangekomen, nog 1 maal een ernstige toespraak tot zijn volk dat hij veertig jaar als een herder leidde door de woestijn. In zijn laatste zegening die hij uitsprak naar het joodse volk sprak hij over de thora en noemde deze een אשדת een “vuur”wet . Dit laatste schijnt ons onverklaarbaar toe. Was Gods wet geschreven van vuur? Rasji, acroniem voor Rabbi Sjilomo Jitschaki, geboren te Troyes in het noord oosten van Frankrijk in het jaar 1040 v.d.g.j., een van de grootste joodse geleerden die het hele oeuvre van Tora en Talmoed (de totale joodse wetcodex) heeft verklaard, legt uit dat deze tekst letterlijk gelezen dient te worden, zich baserend op de Talmoed dat de wet van God, liggend in Gods schoot met Zijn rechter hand geschreven stond in zwart vuur op wit vuur en die uiteindelijk voor het joodse volk in een andere aggregatietoestand werd gebracht, namelijk de twee stenen tafelen, waarop de decaloog, de tien ge- en verboden, gegeven op de berg Sinai aan Mozes, die in de arke van het verbond werden neergelegd en door de priesters door de woestijn naar het joodse land gebracht werden. Een andere verklaring waarom deze thora door God ook wel een “vuurwet” wordt genoemd is omdat juist deze wet het joodse volk nederig zou leren te zijn omdat het volk wellicht door arrogantie gedreven met haar “uitverkorenheid” zou pochen ten opzichte van de andere volkeren. In deze betekenis zou de semiechoet vorm van het woord vuurwet dat gelezen wordt als 2 woorden _ zonder spatie aan elkaar geschreven _ doch geschreven is als 1 woord, in de thora ook verklaarbaar zijn: de wet (bestemd) voor de “vurige aard” van dit volk. In deze zin wordt ook in de Talmoed Beetsa over de betekenis van de samensmelting van deze 2 woorden gediscussieerd.

Om de kabbala maar enigszins te begrijpen moet men zich eerst een aantal basisprincipes van het joodse geloof eigen maken zonder welke het niet mogelijk is de spirituele kracht van het jodendom te begrijpen.

De grote joodse geleerde Rambam, acroniem voor de grote Rabbi Mozes ben Maimon geboren in Cordoba in Spanje, ook wel genoemd Maimonides (1135-1204), die niet alleen één van de grootste joodse geleerden in de

joodse geschiedenis was, maar tevens als de fameuze hofarts van de sultan Saladin van Egypte fungeerde. Hij stelde een 13 tal fundamentele geloofsprincipes van het jodendom op, welke voor een goed begrip van de opbouw en kennis van Tora, traditie en kabbala noodzakelijk zijn. We geven deze 13 geloofspunten van Maimonides korthedshalve weer omdat deze geloofsaxioma's de basis vormen van het geloof van de jood en die in dit boek als vanzelfsprekend worden meegenomen.

Aldus schrijft Maimonides:

In diepe geloofsovertuiging geloof ik dat de Schepper, wiens Naam geprezen is:

1. de Schepper en Leider is van alle schepselen. En Hij Alleen heeft deze gemaakt, maakt deze en zal alles wat er te scheppen valt, creëren. (God bestaat en is enige Schepper)
2. de perfecte Eenheid is en er is geen Eenheid zoals Hij op geen enkele manier. Hij Alleen was, is en zal onze God zijn. (Gods Eenheid)
3. geen (fysiek) lichaam heeft, noch kan enige (fysiek) of (spiritueel) lichaam enig effect op Zijn Essentie hebben. Hij heeft überhaupt geen enkele vorm. (Gods onlichamelijkheid)
4. de Eerste en de Laatste is (is eeuwig en staat boven de tijd die Hij zelf geschapen heeft) (Gods eeuwigheid, bestaand boven en buiten het ruimtetijd continuüm)
5. alleen waardig is tot Wie gebeden kan worden. Tot een ander bidden in plaats van Hem, is blasfemie. (God is bestuurder van de kosmos, tot wie men alleen mag en kan bidden)
6. Alle woorden van de Joodse profeten zijn waar
7. De profetie en leer van onze leraar Mozes _ moge hij in vrede rusten_ is waar en in Israël was en zal er geen grotere profeet zijn als Mozes
8. De hele Tora zoals deze nu bestaat is identiek is aan de tora zoals aan Mozes gegeven
9. Deze Tora zal nooit veranderd worden noch verruild worden voor een andere wet. Er zal nooit een andere Tora van de Schepper komen.
10. De Schepper, wiens Naam geprezen zij, kent alle daden van de mens, naar er geschreven staat: "Hij, die al hun harten creëert en die al hun daden begrijpt"
11. De Schepper brengt goede dingen teweeg aan hen die Zijn ge- en verboden uitvoert en respecteert. Tevens veroorzaakt Hij datgene wat de overtreders van de Tora, zal overkomen.

12. Ik geloof met diepe overtuiging in de komst van de Gezalfde (Messias) en ook al draalt deze om te komen, toch verwacht ik iedere dag dat hij komt.
13. Ik geloof met diepe overtuiging in de opstanding der overledenen in een tijd die zal komen volgens de wil van de Schepper, geprezen zij zijn Naam voor immer en eeuwig.

De verschillende joodse geleerden hadden gelijkvormige geloofsprincipes geformuleerd

Er zijn nog een aantal belangrijke joodse geleerden die hun geloofsfilosofieën publiceerden zoals Philo van Alexandrie, Rabbi Saadia Ben Joseph Gaon, Rabbi Joseph Abo doch de principes van Rambam zijn het meest in de liturgie en in de het joodse geloofsgemeenschap verspreid.

De eenheid van God

Driemaal per dag wordt de eenheid van Gods Zijn Naam en Wezen geciteerd in het zogenaamde "sjema" _ שמע _ gebed in de ochtend, de avond en bij het slapen gaan. Het vers luidt: "Hoor Israël, de Eeuwige is onze God, De Eeuwige is Eén." Dit gebedsformulier is zo belangrijk dat aan het eind van het slotgebed van de heiligste dag van het joodse volk, het Jom Kippoer feest, de grote verzoendag, deze geloofsbelijdenis opnieuw collectief wordt uitgesproken. Ook wordt deze uitgesproken bij de laatste adem van de stervende. In de gebedsriemen, de tefillien geheten, welke joodse mannen vanaf de leeftijd van 13 jaar zich 's ochtend aan de linker arm en rond het hoofd moeten aanbinden en aan de mezoetzot, de joodse gebedskokertjes aan iedere deurpost van het huis geslagen, is onder andere dit vers wederom te vinden hetgeen de belangrijkheid van dit centrale essentiële geloofsdogma continu in het dagelijkse joodse leven benadrukt.

De eenheid van het volk Israël עם אחדות

Op sabbatmiddag wordt in de synagoge als pendant van het sjema-gebed, het gebed “ata echad wesjimecha echad” אתה אחד ושמך אחד “U bent één en Uw Naam is één” in de geheiligde bijna mystieke sabbatsfeer gezongen: “U (Israël) bent één en uniek en uw naam is één en uniek als volk in de wereld”, dit gebed symboliseert als het ware de belijdenis welke God uitspreekt over het joodse volk en symboliseert hun wederkerige liefde. Evenals de tora en God nooit verandert en eeuwig is, zo is ook de uniciteit van het Joodse volk _ Israël_ uniek en eeuwig: God belijdt in het “ata Echad gebed” als het ware de eenheid en uniciteit van Israël en Zijn eeuwige liefde en trouw aan Zijn volk.

De volledige verlossing ימי משיח גאולה שלמה in de dagen van de Masjiach

Alhoewel het messianistisch ideaal van de wereld in de toekomst nooit direct in de tora genoemd wordt hier wel impliciet naar gerefereerd wordt, is hierover in de Talmoed uitvoerig over gediscussieerd en zijn uitvoerige verklaringen gegeven over zinspelingen hierover in de tora. De bevrijding middels het Messiaanse tijdperk is reeds gecreëerd voor de schepping getuige de overlevering uit de Talmoed.

Volgens een joodse overlevering zijn er 7 metafysische en esoterische potenties geschapen in de spirituele wereld voor de schepping van de kosmos om als het ware deze materiele kosmos en wereld in stand te houden voordat deze uiteindelijk concreet gecreëerd was namelijk:

1. De tora “God schiep mij (de tora) als eersteling van zijn wegen”
2. Tesjoewa תשובה, dit is (potentie om tot) inkeer (te komen) omdat hiernaar verwezen wordt in de psalmen van David: “voordat de bergen waren geboren en vooral eer U de aarde en de bewoonde wereld genereerde en U vanaf voor de wereld er was en na de wereld er ook zal zijn u zorgt er steeds voor dat de mens nederig wordt en U zegt: doe teshoeva (betoon inkeer) mensenkinderen!”
3. Gan Eden _ _ גן עדן de hof van Eden, want er staat: “de Eeuwige God heeft een hof in Eden geplant, “Mi-Kedem” _ מקדם_ vanaf (מ) vóór (קדם) (de tijd) , dus al vanaf voordat de tijd gecreëerd was.”
4. Gehinnom, de vallei van Ben-Hinnom , גיהנם
5. Kise Hakawod, de troon van Gods Glorie, הכבוד כסא
6. Beth Hamikdash, het heiligdom, המקדש בית
7. De naam van de Masjiach, verlosser משיח

Dit geeft de indicatie dat bovenstaande metafysische fundamenten van voor de daadwerkelijke fysieke schepping de esoterische spirituele pilaren vormen waarvan het voortbestaan van de fysieke schepping met als einddoel de schepping van de mens, afhankelijk is.

Dit impliceert dat omdat juist deze 7 fundamenten van voor de schepping (voor het scheppen van onze realiteit en dimensies van ruimte en tijd) waren, dat deze realiteiten buiten onze dimensies staan en niet beperkt zijn door ruimte en tijd. In de Talmud zeggen de joodse geleerden dat de Messiaanse tijd het einde van het slechte symboliseert: de Nachash, de slang als vervloekt symbool van het kwade $נ 50 + ח 8 + ש 200 = שחנ$ wordt Mashiach = bevrijdende verlossing (van het kwade) = $8 + ש 200 + י 10 + ח 40$. Het is de taak van ieder mens de wereld te vervolmaken en spirituele licht zodanig op het slechte in te brengen dat dit wordt getransformeerd tot het licht (het goede). Op deze wijze vindt de transformatie van de ballingschap naar het licht van de verlossing plaats. Ook dan zal God Zijn Licht in de duisternis scheppen temidden van de kinderen Israëls, zoals hij dat eens heeft gedaan tijdens de periode van slavernij van de kinderen Israëls, direct voorafgaand aan de bevrijding _גאולה_ uit Egypte. Over deze תקון, deze vervullende taakopdracht van een ieder van ons afzonderlijk en van de mensheid in zijn geheel zal later in dit boek teruggekomen worden.

Hoofdstuk 2 De geloofsprincipes, de tora, mishna en talmoed.

De grote joodse geleerde Rambam, acronym voor de grote Rabbi Mozes ben Maimon geboren in Cordova in Spanje, ook wel genoemd Maimonides (1135-1204), die niet alleen één van de grootste joodse geleerden in de joodse geschiedenis was, maar tevens als de fameuze hofarts van de sultan Saladin van Egypte fungeerde. Hij stelde een 13 tal fundamentele geloofsprincipes van het jodendom op, welke voor een goed begrip van de opbouw en kennis van tora, traditie en kabbala noodzakelijk zijn. We geven deze 13 geloofspunten van Maimonides korthedshalve weer omdat deze geloofsaxioma's de basis vormen van het geloof van de jood en die in dit boek als vanzelfsprekend worden meegenomen.

De dertien geloofspunten opgesteld door Rambam (Rabbi **Mozes Ben Maimon** of tewel Maimonides).

In diepe geloofsovertuiging geloof ik dat de Schepper, wiens Naam geprezen is:

1 de Schepper en Leider is van alle schepselen. En Hij Alleen heeft deze gemaakt, maakt deze en zal alles wat er te scheppen valt, creëren. (God bestaat en is enige Schepper)

2 de perfecte Eenheid is en er is geen Eenheid zoals Hij op geen enkele manier. Hij Alleen was, is en zal onze God zijn. (Gods Eenheid)

3 geen (fysiek) lichaam heeft, noch kan enige (fysiek) of (spiritueel) lichaam enig effect op Zijn Essentie hebben. Hij heeft überhaupt geen enkele vorm. (Gods onlichamelijkheid)

4 de Eerste en de Laatste is (is eeuwig en staat boven de tijd die Hij zelf geschapen heeft) (Gods eeuwigheid, bestaand boven en buiten het ruimtetijd continuüm)

5 alleen waardig is tot Wie gebeden kan worden. Tot een ander bidden in plaats van Hem, is blasfemie. (God is bestuurder van de kosmos, tot wie men alleen mag en kan bidden)

6 Alle woorden van de Joodse profeten zijn waar

7 De profetie en leer van onze leraar Mozes _ moge hij in vrede rusten_ is waar en in Israël was en zal er geen grotere profeet zijn als Mozes

8 De hele tora zoals deze nu bestaat is identiek is aan de tora zoals aan Mozes gegeven

9 Deze tora zal nooit veranderd worden noch verruild worden voor een andere wet. Er zal nooit een andere tora van de Schepper komen.

10 De Schepper, wiens Naam geprezen zij, kent alle daden van de mens, naar er geschreven staat: "Hij, die al hun harten creëert en die al hun daden begrijpt"

11 De Schepper brengt goede dingen teweeg aan hen die Zijn ge- en verboden uitvoert en respecteert. Tevens veroorzaakt Hij datgene wat de overtreders van de tora, zal overkomen.

12 Ik geloof met diepe overtuiging in de komst van de Gezalfde (Messias) en ook al draait deze om te komen, toch verwacht ik iedere dag dat hij komt.

13 Ik geloof met diepe overtuiging in de opstanding der overledenen in een tijd die zal komen volgens de wil van de Schepper, geprezen zij zijn Naam voor immer en eeuwig.

Tora en Mishna

Het is een onwrikbare geloofstraditie dat de tora zoals Mozes die op de berg Sinai heeft ontvangen één en dezelfde is als de tora zoals wij die nu kennen.

De agadische verhalende midrash vertelt zelfs dat de tora als zwart vuur liggend op wit vuur in Gods schoot de matrijs vormde voor het ontstaan van de kosmos. Het zwarte vuur symboliseert de zwarte inkt waarmee later met behulp van de ganzenveer zoals nog altijd de tora geschreven wordt op de perkamenten dierenhuid.

Mozes droeg de mondelinge leer over aan Joshua. Joshua droeg deze vervolgens over aan de oudsten van Israël _ זקנים _ zekeniem en de

oudsten van Israël aan de Profeten **באים** (newi-iem) en dezen droeg de leer over aan de mannen van de Grote Vergadering **אנשי כנסת הגדולה** (de Soferiem).

De sopheriem of schrijvers volgden Ezra op gedurende een periode van 200 jaar. Deze Soferiem schreven de zogenaamde takanot soferiem. Zij worden ook wel de Mannen der Grote Vergadering genoemd, welke uit 120 mannen bestond.

Ezra was hiervan de stichter en een van de laatste leden was de beroemde Sjimón Hatsaddiek, Simon de Rechtvaardige.

Periode van de Zoegot (200 v.d.g.j. – 10 n.d.g.t.)

Antigonos ben Socho , een leerling van Sjimón Hatsaddiek was de verbindende link tussen de soferiem en de volgende periode “
Zugot = Paren”.

Zugot of 2-manschap: er stonden altijd 2 mannen aan het hoofd van het Sanhedrin, één als president :Nasi en één als vice-president: Aw-Beth Dien.

Jose ben Joezer (N) en Jose ben Jochanan (AbD)

Joshua ben Perachja (N) en Nitai van Arbela (AbD)

Juda Ben Tabaj en Shimon ben Shetach (AbD)

Shemaja (N) en Abtaljon (AbD)

Hillel (N) en Shammai (AbD)

Hillel, president van het Sanhedrin in de tijd van koning Herodes (37 – 4 v.d.g.j.) schepte orde in de chaotische verzameling van tradities. Rabbi Akiva (ongeveer 125 n.d.g.j.) verdeelde de delen in homogene afdelingen (masechtot).

De periode van de Tannaïem (10 – 220 n.d.g.j.)

Deze periode begon met de leerlingen van Hillel en Shammai.

De mishna is in feite de catechese omdat de tora soms niet begrepen kan worden in eerste aanleg en aanvullende vragen beantwoord dienen te worden. Dit is ook de reden dat Mozes toen hij de tora in ontvangst genomen had van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat bezig was deze te verklaren aan het volk dat hem raadpleegde totdat zijn schoonvader Jithro hem er op opmerkzaam maakte dat dit niet goed was en dat hij een getrapte raad van degelijke en Godvrezende, waarheidlievende mannen moest aanstellen, die belangeloos het volk zouden richten zodat de vraag die gesteld werd naar rato van moeilijkheid door een wijzere man beantwoord kon worden, zodat slechts de moeilijkste halachische vragen bij de leraar Mozes terecht kwamen.

Een bewijs van de stelling dat de tora soms niet letterlijk naar het woord van de tekst sec genomen moet worden is bijvoorbeeld de betekenis van de woorden: "en uw oog zal niet sparen: persoon voor persoon, oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand, voet voor voet."

Rashi verklaart dit vers als volgt: het woord תחת "voor" moet gezien worden als een uitdrukking voor geldelijke vergoeding.

Mijn leermeester Abraham Kuit z.l. gaf altijd een bewijs uit het ongerijmde en zei altijd: "als een mens die aan één oog blind is een ander die met beide ogen kan zien, 1 oog blind slaat, dan zou het dus volgens de letterlijke interpreteerders zo zijn dat als je dit bijbelvers letterlijk neemt, dat de man met 1 oog blind gemaakt moet worden omdat hij zijn enige gezonde oog moet missen!

Dat zou dus volstrekt onrechtvaardig zijn immers hij heeft zijn broeder niet blind gemaakt (aan beide ogen), maar 1 oog blind geslagen.

Uiteindelijk stelde Rabbi Jehuda Hanasi (de patriarch of de vorst) aan het eind van de 2^e eeuw, ook wel Rabbeinoe Hakadosh, of simpelweg Rabbi genoemd de definitieve vorm van de mishna vast.

De mishna bestaat uit 6 delen of ordes _ סדרים seder orde, sedariem meervoud) en iedere seder is weer verdeeld in masechtot _ מסכתות traktaten. Zo zijn er in totaal 63 traktaten. Iedere מסכתה is verdeeld in perakim _ פרקים hoofdstukken_ en iedere perek bestaat weer uit paragrafen _ משניות mishnajot.

De inhoudsopgave van de sedariem zijn: Seder Zeraiem (= zaadjes) Of producten van het land: dit hoofdstuk bevat rituele wetten betreffende de bebouwing en het in cultuur brengen van het land.

Seder Moed (= feest): behandelt de sabbat en de joodse feestdagen

Seder Nashiem (= vrouwen): behandelt wetten omtrent huwelijk en scheiding

Seder Neziekiem (= schade): behandelt civiele en strafrechtelijke wetgeving

Seder Kodashiem (gewijde zaken): behandelt tempel en offerdienst

Seder Taharot : behandelt reinheidswetten

Belangrijke parallel werk aan de mishna is: de Tosefta . Dit werk bestaande uit 60 masechtot met 452 perakim bevat eerdere compilaties van Rabbi Akiva en Rabbi Meir en Rabbi Nechemja leerlingen van Hillel en toevoegingen van leerlingen van Rabbi Jehuda Hanasi namelijk R. Chiyah, R. Oshaya en Bar Kappara.

In de tosefta zijn vele adagia en beslissingen van rabbijnen uit de 3^e tot en met 6^e eeuw meegenomen (Amoraiem) van de Babylonische en Jerushalmische scholen. Het werk in de huidige vorm dateert uit de 5^e en 6^e eeuw.

Mechilta: Dit werk loopt (evenals de siphra en siphre) niet parallel aan de mishna tekst maar aan de tora tekst. De mechilta is in het aramees geschreven en bevat een verzameling interpretaties van de tora, die zowel in de vertelvorm (agada), dus in de homiletische vorm zijn maar sommige ook wetsbeslissend van aard zijn (halacha).

De auteur is waarschijnlijk Rabbi Ismael en zijn school uit Palestina.

De siphra wordt ook wel torat Kohaniem genoemd (de tora der priesters), omdat het een verzameling verklaringen is op het derde boek van de tora. Het boek wordt ingeleid door een expose van Rabbi Ishmael die een verhoog houdt over de 13 hermeneutische regels.

De auteur is waarschijnlijk een leerling van Rabbi Akiva, R. Jehuda ben Ilai.

De siphre bevat de traditionele interpretatie van Numeri van hoofdstuk 5 tot en met deuteronomium. Het boek is waarschijnlijk voor een deel geschreven door R. Ishmael.

Rabbi Jehoeda HaNassi of te wijl Rabbi Jehoeda de Vorst ook wel kortweg "Rabbi" genoemd in verband met zijn eminente wetskennis, geleerdheid en autoriteit werd omstreeks 135 geboren. Hoogstwaarschijnlijk was Rabbi Jehoeda HaNassi bevriend met de Romeinse keizer – filosoof Marcus Aurelius, waardoor de relaties toentertijd goed waren tussen de joden en de Romeinen. Rabbi was de hoofdredacteur van de mishna, de mondelinge leer, die van geslacht tot geslacht van vader op zoon en van leraar op leerling overgeleverde traditie. De vele verschillende verzamelingen van tradities die in de tijd van Rabbi Jehoeda HaNassi nog bestonden werden door hem gebundeld en al of niet opgenomen in de canon van de mishna. De leraren die in de mishna genoemd zijn, heten de Tannaïem _ תנאים _ zoals Rabbi Akiwa en Rabbi Meir die zelf ook verzamelingen van mishnajot hadden gebundeld waarvan de meeste weer als grondslag dienden voor de canon van de mishna, die door Rabbi Jehoeda werd samengesteld.

Naast de mishna ontstonden ook nog andere verzamelingen niet door Rabbi Jehoeda geautoriseerde mishnajot ook wel beraitot _ בריתות _ "er buiten" _ genoemd. In de talmoed vinden we nog duizenden beraitot die in de discussie rond de interpretatie van mishnajot en tot wetsvinding van de halacha dienen.

Gedurende de periode van de mishna werden er vele uitspraken gedaan, die niet in de oorspronkelijke tekst van de mishna waren verwerkt door Rabbi Yehuda HaNassi. Honderden van deze uitspraken werden later in de

gemara opgenomen; deze uitspraken en passages alsmede die afkomstig uit de mechilta en, tosephtha, siphra en siphre wreden beraises genoemd.

Vaak zijn deze beraises conflicterend met de oorspronkelijke mishna tekst. De talmoed of gemara doet dan veel moeite om 2 schijnbaar tegengestelde uitspraken " te verzoenen". In de mishna wordt de term Tanna dat leraar van de mondelinge leer, betekent niet gebruikt . Deze leraren worden in de mishna gewoonlijk aangeduid met Rabbi of Hachachamim (= de geleerden), terwijl de autoriteiten in de vroegere periode in demishna de zekeniem harisjoniem genoemd

Na het overlijden van Rabbi Jehoeda HaNassi voelden de geleerden de behoefte om de mishna en de haar soms elkaar tegensprekende leerstellingen, wat uitgebreider te discussiëren en te becommentariëren. Zo werd het tijdperk van de Tannaim afgesloten en kwam rond 217 het tijdperk van de Amoraïm zowel in Palestina als in Babylonië tot bloei, welke zou duren tot 500.

Omdat een groot deel van het joodse volk nog ten gevolge van de eerste ballingschap in Babylonië woonde heeft zich hier dan ook de zogenaamde Talmoed Bavli _ תלמוד בבלי _ ontwikkeld. Dit in tegenstelling tot de Talmoed Jerushalmi _ תלמוד ירושלמי _ die gelijktijdig in Palestina (het westen) ontwikkeld werd.

Zowel in Palestina als in Babylonië ontwikkelden zich dus 2 Talmoeden, de Talmoed Jerushalmi (of Westerse Talmoed) en de Talmoed Bavli.

Alhoewel de Talmoed Jerushalmi qua structuur, lengte en problematiek veel helderder en duidelijker en korter is dan de Talmoed Bavli en de Jerushalmi in wezen een grotere autoritatievare zeggingskracht heeft dan de Talmoed Bavli, is de laatste nog steeds voor de diaspora de toetssteen van de halacha geworden.

In de gemara wordt pas voor het eerst de term Tanna gebruikt als aanduiding op de leraar of rabbi uit de tijd van de mishna, dit ter onderscheiding van de Amoraïm _ verklaarders_ van de mishna in de talmoed tekst, zoals de leraren na R. Jehoeda Hanasi.

De talmoed bevat civiele wetten, religieuze wetten zowel tussen mens en God en tussen mens en medemens.

Verder bevat de talmoed theosofische en filosofische delen, ethica en exegese van de tenach, historiën etnografica en wetenschappen zoals astronomie en astrologie, medicijnen en algemene natuurwetenschappelijke verhandelingen. De talmoed _תלמוד_ ook wel gemara _גמרה_ genoemd werd geredigeerd en samengesteld in de periode na 300 na de gewone jaartelling en bevat de oorspronkelijke mondelinge overlevering zoals die door God als uitleg op de tora _ de schriftelijke leer _ , gedurende 40 dagen en nachten werd uitgelegd. Deze mondelinge overlevering de uitleg van de tora aan Mozes door God uitgelegd op de berg Sinai. Deze uitleg werd later in 6 boeken opgeschreven door Rabbi Jehoeda Hanasi en wordt dan ook wel Mishna _משנה_ “verzameling van leerstellingen” genoemd. De talmoed of gemara bevat dus de 6 boeken of sedariem met wetsleerstellingen van de mishna plus per paragraaf van de mishna de discussieteksten van de latere rabbijnen _Amoraiem_ אמוראים.

De overgeleverde traditie in de mishna werd zowel door de in ballingschap in Babylonië verblijvende joden op de diverse leerscholen bediscussieerd en opgeschreven als in Israël zelf , waar een deel van de in diaspora verdreven joden naar terugkeerden.

De aldus gevormde commentaren die op de leerscholen in het Westen _ Palestina_ en in het Oosten _ Babylonië _ werden geleverd door de joodse geleerden op de mishna-tekst werden te boek gestaafd in respectievelijk 2 grote werken welke in principe de mishna ieder op hun eigen wijze, stijl en taal behandelen. Deze werken zijn de Talmoed Jerushalmi of te wijl de Jeruzalemse Talmoed en de Talmoed Bavli, de Babylonische Talmoed.

De mishna periode duurde van 30 v.d.g.j. tot 200 n.d.g.j. en de talmoed periode duurde van 200-500 n.d.g.j.

De mystieke leer en traditie van de joodse profeten werd alleen mondeling overgedragen van generatie op generatie en binnen zeer besloten kring.

Rabbi Jochanan ben Zakkai, aanvankelijk hoofd van Joodse Leerschool te Javne, die behoorde tot de tweede generatie van de Tannaiem en die leefde van ongeveer 40-80 n.d.g.j. leerde dat de Merkav niet onderricht mag worden, zelfs niet individueel. Alleen mocht dit bestudeerd worden door iemand die wijs was en inzicht had. Een grote Talmoed geleerde Rav Zeira, levend in de derde eeuw leerde zelfs dat slechts een samenvatting van de mysteriën van de Hemelwagen mochten alleen aan de Aw bet Din, de opperrabbin van de gemeenschap, worden doorgegeven. Rav Ami, zijn tijdgenoot, stelde een algemene regel:

“ Men mag de mystieke geheimen van de tora (zoals bijvoorbeeld Maaseh Merkawa, Sefer Jetsiera _het boek der schepping, geschreven door Awraham Awienoe, onze voorvader Abraham_ en Maaseh Bereshiet) alleen aan iemand doorgeven die de 5 volgende eigenschappen bezit: hij moet geschikt zijn om leiding te geven aan een rabbinale rechtbank van 50 mensen, hij moet snel van begrip zijn, hij moet gerespecteerd zijn en een erudiet leraar van wijze mensen zijn. Waarom is deze zware norm aangelegd? Dit is om te voorkomen dat men op dwaalgedachten zou kunnen komen. Om hogere wiskunde te begrijpen moet men toch de basisvakken als algebra en meetkunde beheersen, vervolgens zal men zich moeten toeleggen op de meer geavanceerde wiskunde zoals differentiaal en intergaal rekening, statistiek, analyse en ruimtelijke meetkunde. Tot slot kan men op de universiteit een graad halen in de wiskunde. Men leert dan over de verschillende wiskundige dimensies en de theoretische rekenmodellen. Als men dit allemaal beheerst zou men zich kunnen storten in de hogere wiskunde. Slechts weinigen kunnen dit aan en velen struikelen over de moeilijkheidsgraad van deze veelal abstracte wetenschap. Zo is het ook met de kabbala, de esoterische joodse leer. Men moet echt een joods geleerde van formaat zijn om de kabbala te begrijpen, te doorzien en zodanig te beheersen dat men veilig weer terug kan keren naar het normale dagelijkse leven. Hierbij zijn de regels van de tora, de kennis van haar gewone verklaringen, de agada en de halacha en de toepassing hiervan in het dagelijkse leven van eminent belang. Weet men al deze zaken op hun waarde te schatten en heeft men voldoende wijsheid en inzicht hierin verworven dan is het toegestaan 1 op 1 van deze esoterische leer onder begeleiding kennis te nemen. De gevaren liggen echter op de loer en dat is ook de reden dat de joodse geleerden een waarschuwend vinger opheffen. Foute interpretatie leidt tot afwijkingen van de joodse leer en tot ketterij. Een van de bekendste exemplarische vertellingen uit de Talmoed is de gebeurtenis omtrent 4 bekende Tannaiem die een poging deden om het

esoterische pad op te gaan en op deze wijze kennis van de God en diens Hemelwagen te vergaren. Het wordt een tragedie. Slechts 1 van de 4 geleerden, ontsnapt ternauwernood aan een ramp, te weten Rabbi Akiva. De andere 3 geleerden falen. De drie geleerden die falen zijn Ben Azzai, Ben Zoma en Acher. In Talmoed Chagiga wordt op een aantal pagina's uitvoerig ingegaan op de gevaren en wat er precies met de genoemde geleerden gebeurd is. We geven de geschiedenis integraal weer: "Onze rabbijnen hebben geleerd in een beraise: 4 personen zijn het Pardes ingegaan en dit zijn ze: Ben Azzai, Ben Zoma, Acher en Rabbi Akiva. Rabbi Akiva vermaande hen tevoren: als jullie dichtbij de helder als water schijnende stenen (muur van de zesde Hemel) komen zeg dan niet 'er is water, er is water hier'".

Op het eerste gezicht is deze geschiedenis onbegrijpelijk, is er werkelijk water te zien op deze hemelse plaats? De rabbijnen leggen uit dat het juist de grootste zonde is van de mens een abstract metafysisch verschijnsel te interpreteren volgens onze zintuigen en het dan maar water te noemen of lijkend op water. Het gezicht was zelfs zo overweldigend dat het leek alsof er honderden tonnen aan blauwhelder doorschijnend water te zien was. Maar in werkelijkheid is in de zesde Hemel geen enkel concrete materie aanwezig en ofschoon het de behoefte van de mens is iets abstracts te vertalen in een materiele metafoor is dit op zich al een zonde. Was immers niet de zonde van het gouden kalf in de woestijn niet een afspiegeling van de behoefte van de verlost mens uit Egypte om een niet zichtbare God in een gouden beeld neer te zetten? Daarom waarschuwt Rabbi Akiva zijn collega's en roept hen toe dat ofschoon het schijnt dat er myriaden hoeveelheden glashelder water op hen af komt, dit slechts schijn is. In werkelijkheid is er geen druppel water in de zesde Hemel te bekennen!

Volgens de Rabbi Jirmija bar Abba moeten alle mensen in de toekomstige wereld staan voor Gods troon maar er zijn 4 categorieën mensen in volgorde van ernst van de misdaad die niet de Goddelijke Shechina kunnen aanschouwen en dit zijn rovers, spotters, vleiers en kwaadsprekers. De reden dat de leugenaars niet de Shechina zullen kunnen aanschouwen is gegeven in de psalmen van David, hier staat: "iemand die leugens vertelt zal geen verblijfplaats hebben voor Mijn ogen."

Het is juist de personificatie van de leugen die het volk in de woestijn misleid namelijk Satan, die een in mistig bedrieglijk beeld het volk in de woestijn in verwarring bracht zodat het volk dacht dat Mozes, die volgens hen niet op tijd van de berg Sinai was afgedaald op de 40^e dag en nu wel zeker niet meer zou komen. Het volk geloofde Mozes niet op zijn woord en daarom volgden ze hun ogen en werden verward en lieten Aharon het gouden kalf maken. Ook hier brengt het zien de misleiding, terwijl het woord van Gods dienaar Mozes hen anders had moeten overtuigen. Wat de ogen

zien is verleidelijker dan het gesproken woord. Onze ogen kunnen ons misleiden